

Oost-Congo: Waardevolle kerstpakketten

Campagne

Achter de schermen

I am Caritas

Bedankt

Nalatenschap

(Duo)legaat

Beste vrienden van Caritas,

Met Kerstmis komen families samen om warmte te delen en hoop te vieren.

Onze wereldwijde familie, de Caritasconfederatie, is bij dit jaareinde niet in de stemming om te feesten. We zijn nog geschokt door de beschuldigingen van misbruik van minderjarigen gericht tegen een medewerker van Caritas Centraal-Afrikaanse Republiek. Onze gedachten gaan vandaag naar de slachtoffers en hun familie. Zij mogen rekenen op de hulp en de steun van ons netwerk.

De beschuldigde werkte niet voor Caritas International België maar dat doet niets af van onze verslagenheid. Hoe kon iemand die dergelijke risico's met zich meebracht een functie in het buitenland krijgen binnen ons netwerk? Gerechtelijke onderzoeken en een audit zullen klaarheid moeten brengen. De preventiemechanismen van de Caritasconfederatie zijn duidelijk ontoereikend. Ze verbeteren om elke vorm van misbruik tegen te gaan, is een absolute prioriteit voor het Caritasnetwerk en voor Caritas International België.

Om de waardigheid te garanderen van de mensen die dag na dag, wereldwijd, een beroep doen op de hulp van Caritas. Zij hebben daar recht op. Maar ook om uw vertrouwen waardig te blijven.

Via onze website - www.caritasinternational.be - en ons jaarverslag, zullen we u op de hoogte brengen van de maatregelen die genomen zijn betreffende integriteit. En elk van uw vragen krijgt een antwoord, want zonder u zou Caritas niet bestaan.

FRANK DE CONINCK
Voorzitter,
Caritas International België

Wat als alles je ontnomen is?

Alles kwijt zijn en helemaal opnieuw moeten beginnen. Sommigen onder ons hebben het misschien aan den lijve ondervonden. Voor de meesten is het slechts een kwade droom. Gelukkig maar. Niet voor de vele verjaagden in Oost-Congo. Caritas helpt hen overeind.

JOHANNA VANRAES

Concilie Vumiliya wist niet goed wat ze mocht verwachten van de verdeling van hulpgoederen in haar dorp Nindja, Kabare, Oost-Congo. Thuis was het uitpakken van de grote witte zak van Caritas een waar feest. Alsof Sinterklaas was langsgeweest. Een pagne (een stoffen doek waarmee vrouwen zich kleden), een deken, plastic zeil, potten en pannen..., allemaal noodzakelijke spullen voor het huishouden die ze tot nu toe moesten missen.

"Bekijk me eens goed, ik zie er echt al veel beter uit, jonger..." lacht Concilie bij onze ontmoeting, een maand later. *"Ik kan me weer wassen met zeep, ik eet met mijn man en mijn kinderen, ik heb een deken op mijn bed en ik kleed me behoorlijk. Mijn hart loopt over van dankbaarheid. Merci Caritas, merci".*

800.000 mensen in Zuid-Kivu, Oost-Congo, zijn op de vlucht in eigen land en hebben alles verloren. Net als Concilie en haar familie. Caritas geeft het broodnodige aan de meest kwetsbaren onder hen.

▲ Hulpgoederen bij noodlijdenden brengen, vraagt soms veel tijd en inspanningen. Vandaar het belang van een goede voorbereiding.

Crisissituaties

Sinds meer dan 20 jaar is Zuid-Kivu het toneel van geweld, terreur en plundering door gewapende troepen. Het gevolg daarvan is geregeld massale volksverhuizingen om aan de wreedheden te ontsnappen. De regio wordt daarnaast ook geconfronteerd met noodweer: overvloedige regenval waarbij de aarde gaat schuiven, beken overstromen, bruggen vernield worden en mensen soms alles moeten achterlaten. Ondanks de inspanningen van humanitaire organisaties is de hulp aan de getroffen families die alles kwijt zijn vaak ontoereikend. Dat komt enerzijds omdat men onvoldoende voorbereid is en er soms onvoldoende voorraden zijn, anderzijds omdat de crisissituatie vaak te laat wordt gesignaleerd en er zo kostbare tijd verloren gaat. Om dat laatste te verhelpen heeft Caritas een humanitair alarmnetwerk opgezet. Jean-Yves Terlinden, programmaverantwoordelijke, legt uit: *“Groepsverplaatsingen, geweld, verdwijning van personen, bedreigende weersomstandigheden:*

onze lokale Caritaspartner verzamelt al deze gegevens. Dankzij haar sterke verankering, ook in afgelegen gemeenschappen, en de vorming van lokale parochieverantwoordelijken zijn we hiervoor goed geplaatst. Samen met andere humanitaire organisaties maken we een evaluatie en indien nodig gaan we tot actie over. We hebben op dat vlak al heel wat ervaring opgedaan in Kasai en de Evenaarsprovincies, in samenwerking met Unicef.”

Snel reageren

Onze eerste hulp bestaat over het algemeen uit voedsel en basisgoederen. Hiervoor leggen we de nodige voorraden aan. We geven ook cash geld zodat de mensen het hoogstnodige zelf kunnen betalen (dat kan eten zijn, maar ook medische zorg bijvoorbeeld, of schoolgeld voor de kinderen). In 2019 heeft onze lokale partner Caritas Bukavu in Zuid-Kivu vier bedelingen georganiseerd (in Walungu, Kabare en Kalehe). 3.539 kits met basisartikelen en cash geld werden verdeeld onder 24.400 zeer kwetsbare mensen (op de vlucht, teruggekeerd naar

hun dorp of inwoners) en dat dankzij een financiering van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking DGD.

Toekomstplannen

Al is het momenteel iets rustiger in Oost-Congo, de vrede is nog ver weg. Eind december loopt dit programma ten einde en dat is doodjammer. We kunnen en willen dit niet laten gebeuren. Ook op het moment dat u dit leest zijn er moeders en vaders in Zuid-Kivu die geen eten hebben, geen huisraad, geen dekens om hun kinderen toe te dekken, geen geld voor een dokter of voor de school. Daarom doen we een beroep op uw vrijgevigheid. Dankzij uw steun kunnen we blijven helpen. Samen maken we het verschil voor mensen die alles kwijt zijn. ■

**Uw kerstgeschenk is welkom op
BE88 0000 0000 4141.**

Hartelijk dank!

Achter de schermen

Wat is de impact van de mijnontginning in Oost-Congo? Caritas en Justice & Paix geven u een inkijk achter de schermen van onze elektronica.

GILLES CNOCKAERT

Er zitten meer dan 45 zeldzame minerale grondstoffen in onze smartphone. Ze vormen de kern van onze elektronische apparaten, onze batterijen. Ze komen vooral uit Oost-Congo waar duizenden opgravers hun leven wagen voor een hongerloontje. Ze zijn de eerste schakel in een productieketen die kampt met een zwaar gebrek aan transparantie en verantwoordelijkheid.

Verkrachting en permanente onveiligheid

“We kwamen terug van de markt. Onderweg hielden gewapende mannen ons tegen. Ze vroegen geld. Ik had er geen, ze namen mijn twee andere meisjes mee... Onze lijdensweg duurde een week.” Noëlla is nog geen 18 jaar. Ze staat op het punt te bevallen van het kind van een van haar verkrachters. Zo zijn er nog honderden jonge meisjes die hun toevlucht hebben gezocht in het ziekenhuis van Nobelprijswinnaar Dr. Denis Mukwege. In de nasleep van de Rwandese genocide heeft zich in heel de re-

▲ Video: bekijk de getuigenis van Noëlla op www.caritasinternational.be/achterdeschermen/

gio een cultuur van verkrachting en geweld ontwikkeld. Tientallen gewapende groepen en hun politieke bondgenoten profiteren van de afwezigheid van de Staat om de plundering van de natuurlijke rijkdommen te organiseren. 800.000 mensen in Zuid-Kivu zijn nog altijd intern ontheemd. Onveiligheid en volksverplaatsingen werken ondervoeding en epidemieën van cholera en mazelen in de hand. Caritasteams helpen waar mogelijk.

Moderne slavernij en armoede

De rijkdom van de Congoese ondergrond staat in schril contrast met de heersende armoede. De artisanale mijnontginning is nochtans, na de landbouw, de voornaamste bron van inkomsten.

Jean is 55 jaar en werkt al 25 jaar als mijnwerker. Hij getuigt graag in naam van alle jongeren die zich in de goudmijnputten van Nyamurhale, grondgebied Walungu, wagen. Hij draagt een pet met daarop een koplamp en wijst op de dagelijkse risico's: falende pompen en daardoor stijgend water en gebrek aan lucht in de gangen, stof, het lichamelijke zware werk, de afwezigheid van

een gezondheidscentrum en de aardverschuivingen die iedereen vreest. *“We waren met 46 goudzoekers in deze put die we “Het Beloofde Land” noemen. Nu nog maar met drie. We vinden niet veel meer.”* Gravers wagen her en der hun kans, naargelang de marktwaarde van de mineralen en nieuwe, veelbelovende goudaders. Nieuwe putten worden achter de rug van de Staat gegraven, in strijd met de regels en de belastinginning. Daardoor ziet de provincie broodnodige inkomsten aan haar neus voorbijgaan. *“Een gram wordt hier verkocht aan 42 dollar”,* gaat Jean verder. *“In Bukavu, is hij er al 55 waard. Wij allemaal hier zijn slaven. Wij werken, en de anderen eten.”* Eenmaal bovengehaald, passeren de mineralen langs vele handen, verkopers en kassa's voordat ze worden uitgevoerd en gesmolten en terechtkomen in de productieketen van onze elektronische apparaten. Welke toekomst is er weggelegd voor deze mensen in de wedloop op minerale grondstoffen bestemd voor onze digitale apparaten?

Pollutie en bedreigde biodiversiteit

Nog een strategische, minerale grondstof waarvan het grootste deel van de wereldwijde voorraad in Congo geconcentreerd zit, is kobalt. Dit zit in lithiumbatterijen, vooral die van onze elektrische auto's. Het zijn vooral industriële operatoren die deze grondstof ontginnen. Zowel de artisanale als de industriële mijnbouw wegen hard op het milieu.

“De natuur takelt af, en het bos wordt kleiner... en wat me nog het meest

▲ Duizenden artisanale mijnwerkers riskeren dagelijks hun leven in de mijngalerijen van Zuid-Kivu. De mineralen zullen gebruikt worden in onze digitale consumptie.

verontrust, is de vervuiling van de bodem en de rivieren door de chemische producten die gebruikt worden om de minerale grondstoffen te behandelen. Zeker cyanide is vergif voor mens en dier.” Zuster Espérance Musimwa, juriste bij Commission Justice & Paix in Bukavu, kan haar emoties maar moeilijk verbergen bij het naderen van het dorp Cinjira. Daar, op de top van een berg, grotendeel verminkt door een gigantische open goudmijn, overleven 362 families die verdreven werden door het mijnbedrijf. Ver weg van alles, vragen ze een school, landbouwgrond... en wachten ze nog altijd op de milieu-impact studie die nochtans wettelijk verplicht is. Een recent rapport van de VN maakt gewag van de toenemende schade die de mijnexploitatie aanricht: ontbossing, uitsterven van soorten, verontreiniging door zware metalen, gebrek aan drinkbaar water en toegang tot land. Moet de planeet deze dure rekening betalen?

Een andere digitalisering is mogelijk

De certificatie van mijnen – de garantie dat de minerale grondstoffen niet gecontroleerd worden door gewapende groeperingen en geen gebruik maakten van de arbeid van kinderen of zwangere vrouwen – zijn gebaseerd op de traceerbaarheid van de keten. De mechanismes die momenteel worden gebruikt, hebben echter hun grenzen, vooral omdat niet alle staten ze op dezelfde manier toepassen en omdat er nog steeds gaten in de keten zitten, waardoor minerale grondstoffen van niet-gecertificeerde mijnen toch nog in de toeleveringsketens terecht kunnen komen, grondstoffen die dus mogelijk verband houden met mensenrechtenschendingen. De gewapende groeperingen hebben dan misschien wel minder duidelijke banden met de mijnen, ze blijven een sterke greep hebben op de natuurlijke rijkdommen (bos en vispopulatie, enz.) en op de

weinige inkomsten van de bevolking in de buurt (door wegversperringen, plunderingen enz.). Om deze vicieuze cirkel te doorbreken en de beloften van de nieuwe Congolese mijnbouwcode na te komen, is nog maar eens goed bestuur de sleutel. En de intrede van een duurzame vrede dé prioriteit waarover alle betrokken krachten het nog eens moeten worden.

Ook wij aan de ander kant van de keten kunnen verandering brengen. Door te ‘minderen’ (aankoop en gebruik), te herstellen en te recyclen. Evenzeer door een solidaire en verantwoordelijke digitalisering te eisen: met minder druk op de beperkte grondstoffen en de mijnwerkers en met bedrijven en staten die verantwoordelijkheid opnemen voor de bescherming van mens en planeet. ■

Met de steun van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking

Bekijk onze campagne en onze video's op:
www.caritasinternational.be/achterdeschermen/

Bedankt voor jullie inzet

Onze projecten zijn slechts uitvoerbaar dankzij de steun van heel veel mensen, onder heel verschillende vormen. Deze rubriek wil hierover getuigen.

Meedoen? Mail naar d.dewitte@caritasint.be

Maak kennis met Hamid Al Sino, 'bruggenbouwer'. Hij is sinds 2018 met volle overgave als interculturele medewerker bij ons aan de slag in verschillende projecten van het departement Asiel en migratie.

Hoe ben je in België terecht gekomen?

In 2013 werd ik opgeroepen om mijn militaire dienstplicht te vervullen. Er was toen al oorlog in Syrië en ik zou ongetwijfeld mensen moeten doden. Ik kon dat niet met mijn geweten in overeenstemming brengen. Bovendien was ik als Koerd slechts een tweederangsburger in Syrië. Ik wou mijn leven niet op het spel zetten voor een zaak die de mijne niet was. Ik had in 2006 al eens de kans gehad om weg te trekken, toen wou ik dat niet. Maar in 2013 had ik in mijn ogen geen andere keuze dan vluchten - naar België omdat mijn oudste broer hier al een hele

tijd woonde. Ik heb internationale bescherming gevraagd en al snel het vluchtelingenstatuut gekregen.

Jouw dorp in het noordoosten van Syrië werd recent nog gebombardeerd door Turkije. Heb je daar nog familie?

Mijn ouders willen daar niet weg. In ons dorp zijn op drie plaatsen bommen ingeslagen, het was bang wachten maar mijn ouders zijn gelukkig ongedeerd.

Wat was je grootste zorg toen je hier bij ons een nieuw leven moest opbouwen?

Ik heb enkele weken bij mijn broer in Brussel gewoond maar kon dankzij zijn netwerk gelukkig snel een appartement huren. Hij heeft mij ervan overtuigd dat Nederlands leren heel belangrijk was om werk te vinden en daar heb ik me dan ook hard voor ingezet. Mijn Nederlands is ondertussen behoorlijk - mede dankzij Caritas die mij taallessen heeft laten volgen - maar het blijft frustrerend dat er zoveel woorden in mijn hoofd zitten waarvan ik de vertaling nog niet ken.

Omdat ik in Brussel geen werk vond - ik spreek geen Frans - ben ik naar Oostende verhuisd. Mijn universitair diploma van archeoloog had toen nog geen waarde - ondertussen heb ik een erkenning als bachelor - maar ik kon aan de slag in Zeebrugge als tolk voor migranten die naar Engeland willen. Eerst voor Dokters van de Wereld in het informatiepunt dat ook door Caritas in de kerk van priester Fernand ondersteund wordt. Toen mijn tijdelijk contract

afliep was ik heel trots om daar verder te kunnen werken voor Caritas.

Je werkt vandaag niet enkel in Zeebrugge?

Neen, samen met 7 collega's die allen een migratieachtergrond hebben, werk ik als interculturele medewerker in verschillende projecten van Caritas. Ik ben blij mijn ervaringen te kunnen delen. Want wat we doen is meer dan vertalen. Als ervaringsdeskundige spreken we niet alleen de taal van de mensen die we begeleiden. We kennen hun cultuur, de problemen en de kansen die er zijn om deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk leven. We proberen de boodschappen van de sociale werkers te hertalen naar hun leefwereld en omgekeerd de twijfels en onzekerheden van de nieuwkomers begrijpelijk te maken voor de begeleiders. De mensen vertrouwen ons en dat maakt de ondersteuning efficiënter en duurzamer.

Wat mis je hier het meest?

Mijn ouders en vrienden natuurlijk. En de cultuur en ontspannen omgangsvormen: in Syrië moet je geen afspraak maken om bij iemand langs te gaan. Ik zou willen dat de mensen begrijpen dat vluchten geen keuze is: wie vlucht doet dat uit vrees voor zijn of haar leven of uit armoede of gebrek aan vrijheid. Ik wil niet alleen in mijn werk voor Caritas een bruggenbouwer zijn maar ook daarbuiten. ■

JOHANNA VANRAES

Zij leven voort in het geluk van anderen

Als wij binnenkort Kerst vieren, denken wij vaak met dankbaarheid aan de mensen die we missen aan de feesttafel. Zij die veel voor ons en voor anderen hebben betekend.

Hun steun aan hun medemens herinnert aan wie ze zijn geweest

Ook Caritas International is de mensen dankbaar die tijdens hun leven en in hun testament hun meest kwetsbare medemens hebben bedacht met hun steun. Zonder hen bestond Caritas niet. Zij maakten vele mensen in extreme armoede tot hun erfgenamen: de vergeten verschoppelingen, de families op de vlucht voor oorlog en de slachtoffers van de grillen van de natuur.

Uw vermogen om te helpen

Wij zijn dankbaar voor iedere kleine of grotere gift die wij mogen ontvangen tijdens het leven van onze schenkers. Zij schenken eten, drinken en medicijnen aan de slachtoffers van rampen, ze brengen water naar streken waar het droog is.

Uw vertrouwenspersoon

Anderen nemen Caritas International op in hun testament. Een testament kan een heel complexe materie zijn. Gelukkig is er bij Caritas International een vrijwilliger die mensen hierin kan bijstaan met raad en daad. Dat is Gonzalo Dopchie. Bijna 11 jaar lang was hij directeur van Caritas International. Sinds zijn pensionering zet hij zich vrijwillig in.

Uw testament opstellen in alle vertrouwen

U kunt bepalen aan wat het geld van uw erfenis wordt besteed, aan wat heel belangrijk was voor u tijdens uw leven. Als u beslist om iets na te laten ten voordele van de projecten van Caritas International voor de meest kwetsbaren kunt u kiezen voor een gewoon legaat of een duolegaat. Een duolegaat laat toe om én aan een goed doel te schenken, én aan verre familieleden zonder dat die bedolven worden onder belastingen. Met een duolegaat kunt u die rekening fors verlichten.

Duolegaten op de helling?

De Vlaamse regering overweegt om de wetgeving rond het duole-

Gonzalo:
“Ik krijg vaak de vraag om persoonlijk bij de mensen

langs te gaan om met hen te bespreken hoe zij iets kunnen blijven betekenen voor hun medemens. Wij blijven de allerarmsten helpen in hun naam.”

Vraag vrijblijvend en gratis advies aan Gonzalo, hij staat als vrijwilliger altijd voor u klaar.

Tel. 02 229 36 30.
Gsm: 0475 76 10 00.
E-mail: g.dopchie@caritasint.be

gaat te herzien. Totdat er zekerheid is over een eventueel nieuwe wetgeving, blijft het systeem van duolegaten geldig. Ondertussen blijft onze organisatie het systeem van duolegaten verdedigen bij de bevoegde instanties. Caritas zal er ook voor pleiten dat testamenten die al zijn geregistreerd bij de notaris, onder de oude regeling vallen. Als u Gonzalo in alle vertrouwen laat weten dat u Caritas International al in uw testament hebt opgenomen, of dat binnenkort van plan bent om te doen, kan hij u op de hoogte houden van de ontwikkelingen in het dossier van duolegaten en u beter bijstaan. ■

DAVY DE WITTE

Voor mensen in Congo die niks hebben, maakt **uw kerstpakket** een wereld van verschil.

Ze hebben houvast en goed verloren. Ze zijn op het nippertje ontsnapt aan de dood. Duizend gezinnen in de Congolese provincie Zuid-Kivu hebben dringend hulp nodig om een **menswaardig bestaan** te kunnen leiden.

Schenk een gevlucht gezin benodigdheden voor het dagelijks leven.

Om te slapen, te koken en zichzelf en hun kinderen te verzorgen.

Schenk een compleet pakket voor 114 euro.

Of kies een beperkt pakket dat u een gezin graag cadeau wilt geven.

Of geef gewoon wat u kunt missen.

→ **COMPLEET KERSTPAKKET met alle benodigdheden** € 114

of een van de onderdelen:

→ **Hygiëneartikelen** € 47

→ **Kook- en waterset** € 37

→ **Slaap- en schuilkit** € 30

U schenkt een Congolees gezin in nood een warme kerst en een hoopvol nieuw jaar!

**Hartelijk dank voor uw gift op
BE88 0000 0000 4141**